

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 14ης Μαΐου 2008*

Στην υπόθεση C-109/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το *prud'homme de r che de Martigues* (Γαλλία) με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 20 Φεβρουαρίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Jonathan Pilato

κατά

Jean-Claude Bourgault,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, A. Tizzano (εισηγητή), A. Borg Barthet, E. Levits και J.-J. Kasel, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: R. Grass

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- 1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία και την ισχύ του άρθρου 11α του κανονισμού (ΕΚ) 894/97 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 1997, για τη θέσπιση ορισμένων τεχνικών μέτρων διατήρησης των αλιευτικών πόρων (ΕΕ L 132, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1239/98 του Συμβουλίου, της 8ης Ιουνίου 1998 (ΕΕ L 171, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 894/97).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ δύο ιδιοκτητών αλιευτικών σκαφών νηολογημένων στο Quartier des affaires maritimes de Martigues, του J. Pilato και του J.-C. Bourgault, αντιστοίχως, ως προς τη χρήση εκ μέρους του τελευταίου αλιευτικής μηχανής που ονομάζεται «thonaille».

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

- 3 Το άρθρο 11α του κανονισμού 894/97 προβλέπει:

«1. Από 1ης Ιανουαρίου 2002, ουδέν σκάφος δύναται να διατηρεί επ' αυτού ή να ασκεί αλιευτικές δραστηριότητες με ένα ή περισσότερα παρασυρόμενα απλάδια που προορίζονται για την αλίευση των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα VIII.

2. Από 1ης Ιανουαρίου 2002, απαγορεύεται η εκφόρτωση ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα VIII και τα οποία έχουν παγιδευτεί σε παρασυρόμενα απλάδια

3. Μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2001, ένα σκάφος μπορεί να διατηρεί επ' αυτού ή να χρησιμοποιεί για την αλιεία, ένα ή περισσότερα παρασυρόμενα απλάδια, τα οποία αναφέρονται στην παράγραφο 1, αφού λάβει τη συγκατάθεση των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους της σημαίας. [...]

[...]»

- 4 Μεταξύ των ειδών που απαριθμούνται στο παράρτημα VIII του εν λόγω κανονισμού περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, ο τόνος ερυθρός.

Η εθνική νομοθεσία

- 5 Το prud'homie de pêche de Martigues διέπεται από το διάταγμα της 19ης Νοεμβρίου 1859 για τη ρύθμιση της θαλάσσιας παράκτιας αλιείας στο πέμπτο ναυτικό διαμέρισμα, όπως τροποποιήθηκε με το διάταγμα αριθ. 90-95, της 25ης Ιανουαρίου 1990 (*JORF* της 27ης Ιανουαρίου 1990, σ. 1155, στο εξής: διάταγμα του 1859).
- 6 Σύμφωνα με το άρθρο 5 του διατάγματος του 1859, μέλη των κοινοτήτων των prud'hommes (επαγγελματικών δικαστών) είναι οι αλιείς, ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών που έχουν ασκήσει το επάγγελμα επί ένα έτος εντός της περιφέρειας του prud'homie de pêche στο οποίο έχουν ζητήσει να υπάγονται.

- 7 Κατά το άρθρο 7 του διατάγματος αυτού, οι *prud'hommes* επιλέγονται μεταξύ των μελών της κοινότητας που έχουν ασκήσει αλιεία επί δέκα έτη.
- 8 Το άρθρο 17 του εν λόγω διατάγματος ορίζει τα εξής:

«Οι δικαιοδοσίες των *prud'hommes* στον τομέα της αλιείας καθορίζονται ως ακολούθως:

1. Αυτοί είναι οι μόνοι που αποφαινόμενοι, αποκλειστικώς και χωρίς δικαίωμα εφέσεως, αναψηλαφήσεως ή αναιρέσεως, επί του συνόλου των διαφορών που ανακύπτουν μεταξύ αλιέων κατά την άσκηση της αλιείας, κατά την εκτέλεση ελιγμών και συναφών προετοιμασιών, στον βαθμό που έχουν δικαιοδοσία.

Κατόπιν, και για την πρόληψη, όσο τούτο είναι δυνατόν, των συμπλοκών, των ζημιών ή των ατυχημάτων, είναι ειδικώς επιφορτισμένοι, υπό την εξουσία του επιτρόπου του *Inscription maritime*:

Με τη ρύθμιση μεταξύ των αλιέων, της επικαρπίας της θάλασσας και των βοηθητικών χώρων του δημόσιου ναυτικού τομέα·

Με τον καθορισμό των θέσεων, της σειράς, των κληρώσεων ή μισθώσεων, των στάσεων και τόπων αναχωρήσεως για κάθε είδος αλιείας·

Με τον καθορισμό της σειράς σύμφωνα με την οποία οι αλιείς θα πρέπει να στερεώνουν τα δίχτυα τους της ημέρας και της νύχτας·

Με τον καθορισμό των ωρών για την ημέρα και τη νύχτα κατά τις οποίες ορισμένοι αλιείς θα πρέπει να παραχωρούν τη θέση τους σε άλλους:

Τέλος, με τη λήψη όλων των μέτρων τάξεως και πρόληψης, τα οποία, λόγω της ποικιλίας τους και της πολλαπλότητάς τους δεν προβλέπονται από το παρόν διάταγμα.

2. Αυτοί διοικούν τις υποθέσεις της κοινότητας.

3. Αυτοί συνεργούν, σύμφωνα με το άρθρο 16 του νόμου της 9ης Ιανουαρίου 1852, στην έρευνα και τη διαπίστωση των παραβάσεων στον τομέα της παράκτιας αλιείας.»

9 Το άρθρο 18 του διατάγματος του 1859 προβλέπει ότι οι prud'hommes, πριν αναλάβουν υπηρεσία, δίνουν ενώπιον του ειρηνοδίκη του τόπου της κατοικίας τους όρκο, ο οποίος έχει ως εξής:

«Ορκίζομαι να εκπληρώνω πιστώως τα καθήκοντα του prud'homme pêcheur και να εκτελούνται ακριβώς οι κανονισμοί σχετικά με την παράκτια αλιεία, να συμμορφούμαι στις διαταγές των ανωτέρων μου και να επισημαίνω τις παραβάσεις των κανονισμών με αμεροληψία έναντι των παραβατών.»

10 Το άρθρο 22 του διατάγματος του 1859, το οποίο αναφέρεται στην ανάκληση των prud'hommes, έχει ως εξής:

«Οι prud'hommes pêcheurs μπορούν να ανακαλούνται από τα καθήκοντά τους από τον διευθυντή του Inscription maritime κατόπιν προηγούμενης έρευνας του διοικητή του Inscription maritime.

Κατόπιν προτάσεως του διευθυντή του *Inscription maritime*, ο επιφορτισμένος με την εμπορική ναυτιλία υπουργός μπορεί να προβεί στη διάλυση του *prud'homme*. [...]

Οι ανακληθέντες *prud'hommes* δεν μπορούν να επανεκλεγούν παρά μόνον τρία έτη μετά την ημερομηνία ανακλήσεώς τους.

[...]»

11 Το άρθρο 24 του διατάγματος του 1859, το οποίο ρυθμίζει την κατ' αντιμωλία διαδικασία ενώπιον του αρμόδιου για ζητήματα αλιείας *prud'homme*, ορίζει μεταξύ άλλων ότι οι *prud'hommes* διασκέπτονται μυστικώς.

12 Το άρθρο 25, πρώτο εδάφιο, του διατάγματος του 1859 προβλέπει ότι «[ο]ι αποφάσεις των *prud'hommes* είναι αμέσως εκτελεστές».

13 Κατά το άρθρο 26 του διατάγματος του 1859:

«Ο διοικητής του *Inscription maritime* ή ο εκπρόσωπός του παρευρίσκεται, όταν το κρίνει σκόπιμο, στις συνεδριάσεις και διασκέψεις του δικαστηρίου, αλλά μόνο για να βεβαιωθεί ότι όλα εκεί βαίνουν κανονικώς.»

14 Τέλος, το άρθρο 27 του διατάγματος του 1859 προβλέπει τα εξής:

«Οσάκις δύο *prud'hommes* διεκδικούν την εκδίκαση της ίδιας υπόθεσης, ο διευθυντής του *Inscription maritime*, διά της ιεραρχικής οδού, επιλαμβάνεται της συγκρούσεως δικαιοδοσιών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 15 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, στις 12 Ιουνίου 2006, ο πρώτος prud'homme του prud'homie de pêche de Martigues διαπίστωσε την παρουσία, επί του σκάφους του J.-C. Bourgault, αλιευτικής μηχανής που ονομάζεται «thonaille», με τη βοήθεια της οποίας ο τελευταίος είχε αλιεύσει 15 τόνους ερυθρούς.
- 16 Στις 6 Δεκεμβρίου 2006, ο J. Pilato άσκησε αγωγή ενώπιον του prud'homie de pêche de Martigues κατά του J.-C. Bourgault με την οποία υποστήριξε ότι, δεδομένου ότι η thonaille αποτελούσε «παρασυρόμενο απλάδι» κατά την έννοια του άρθρου 11α του κανονισμού 894/97, η χρήση της απαγορεύεται. Ο J. Pilato ισχυρίστηκε τότε ότι η αλίευση εκ μέρους του J.-C. Bourgault 15 τόνων ερυθρών με απαγορευμένο αλιευτικό μηχανήμα τον έβλαψε στο μέτρο που διατέθηκαν στην αγορά ψάρια που αλιεύθηκαν με παράνομα μέσα και με κατώτερο κόστος από αυτό που συνεπάγεται η πραγματοποιούμενη υπό κανονικές συνθήκες αλιεία. Για τους λόγους αυτούς, ζήτησε από το prud'homie de pêche de Martigues να αποφανθεί επί της αποζημιώσεως για τη ζημία που αυτός υπέστη λόγω του αθέμιτου ανταγωνισμού εκ μέρους του J.-C. Bourgault.
- 17 Στις 17 Δεκεμβρίου 2007, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του prud'homie de pêche de Martigues, αν και ομολόγησε τα πραγματικά περιστατικά που του είχαν προσαφθεί, ο J.-C. Bourgault, αφενός, αμφισβήτησε ότι η thonaille αποτελεί «παρασυρόμενο απλάδι» κατά την έννοια του άρθρου 11α του κανονισμού 894/97 και, αφετέρου, αμφισβήτησε το κύρος της διατάξεως αυτής.
- 18 Υπό τις συνθήκες αυτές, το prud'homie de pêche de Martigues αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Πρέπει το άρθρο 11α του κανονισμού ΕΚ 894/97 να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι απαγορεύει και τα μη παρασυρόμενα ή σχεδόν μη παρασυρόμενα απλάδια λόγω της υπάρξεως πλωτής άγκυρας στην οποία προσδένονται;

2) Έχει ισχύ το άρθρο 11α, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού ΕΚ 894/97, στον βαθμό που:

α) Φαίνεται ότι επιδιώκει έναν αμιγώς περιβαλλοντικό σκοπό, ενώ η νομική βάση επί της οποίας ερείδεται είναι το παλαιό [άρθρο 43 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 37 ΕΚ)]·

β) δεν ορίζει την έννοια των παρασυρόμενων απλαδιών και, ως εκ τούτου, δεν καθορίζει με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής του·

γ) δεν έχει σαφή αιτιολογία·

δ) δεν λαμβάνει υπόψη τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα ούτε τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας ούτε τα πλεονεκτήματα ή τις επιβαρύνσεις που απορρέουν από την απαγόρευση που προβλέπει·

ε) είναι δυσανάλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό·

στ) εισάγει δυσμενείς διακρίσεις διότι επιφυλάσσει την ίδια μεταχείριση σε διαφορετικές γεωγραφικές, οικονομικές και κοινωνικές καταστάσεις·

- ζ) δεν προβλέπει καμία παρέκκλιση υπέρ των αλιέων που ασκούν την αλιεία του τόνου σε μικρή κλίμακα με δίχτυα όπως είναι τα απλάδια για τον τόνο, μέθοδος η οποία, πέραν του ότι αποτελεί παραδοσιακή μέθοδο αλιείας στη Μεσόγειο, είναι ζωτικής σημασίας για τον πληθυσμό που τη χρησιμοποιεί και, κατά τα λοιπά, είναι άκρως επιλεκτική;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 19 Πριν δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα, πρέπει να εξακριβωθεί αν το prud'homie de pêche de Martigues αποτελεί «δικαστήριο» κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ και αν, συνεπώς, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των ερωτημάτων που του υποβλήθηκαν.
- 20 Συγκεκριμένα, χωρίς να εγείρουν τυπικώς ένσταση αναρμοδιότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκφράζουν ορισμένες αμφιβολίες ως προς τον δικαιοδοτικό χαρακτήρα του αιτούντος οργάνου, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τις προϋποθέσεις ανακλήσεως των prud'hommes για ζητήματα αλιείας, το περιεχόμενο του όρκου που αυτοί οφείλουν να δώσουν πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους, καθώς και το γεγονός ότι το prud'homie de pêche καλείται να ασκήσει ορισμένα από τα καθήκοντά του υπό την εποπτεία του επιτρόπου του Inscription maritime.
- 21 Η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται, αντιθέτως, ότι το prud'homie de pêche de Martigues πληροί όλα τα κριτήρια που έχει καθιερώσει η κοινοτική νομολογία για τον χαρακτηρισμό του «δικαστηρίου κράτους μέλους» κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ και, ειδικότερα, αυτό που αφορά την ανεξαρτησία του αιτούντος οργάνου.
- 22 Πρέπει να υπομνηστεί σχετικώς ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει αν το αιτούν όργανο είναι δικαστήριο κατά την έννοια του

άρθρου 234 ΕΚ, ζήτημα που εμπίπτει αποκλειστικά στο κοινοτικό δίκαιο, λαμβάνει υπόψη μια σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλία χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., ιδίως, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, C-54/96, Dorsch Consult, Συλλογή 1997, σ. I-4961, σκέψη 23· της 31ης Μαΐου 2005, C-53/03, Syfait κ.λπ., Συλλογή 2005, σ. I-4609, σκέψη 29, καθώς και της 14ης Ιουνίου 2007, C-246/05, Häupl, Συλλογή 2007, σ. I-4673, σκέψη 16).

23 Όσον αφορά, ειδικότερα, την ανεξαρτησία του αιτούντος οργάνου, η προϋπόθεση αυτή απαιτεί ότι το οικείο όργανο προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξάρτητη κρίση των μελών του ως προς τις διαφορές που υποβάλλονται στην κρίση του (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, C-506/04, Wilson, Συλλογή 2006, σ. I-8613, σκέψη 51 και παρατιθέμενη νομολογία).

24 Το Δικαστήριο είχε επίσης την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι αυτές οι εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους εξαίρεσης ή παύσης τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη στεγανότητα του εν λόγω οργάνου έναντι των εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιμαχόμενων συμφερόντων (βλ., συναφώς, τις αποφάσεις Dorsch Consult, προπαρατέθηκε, σκέψη 36· της 4ης Φεβρουαρίου 1999, C-103/97, Köllensperger και Atzwanger, Συλλογή 1999, σ. I-551, σκέψεις 20 έως 23· της 29ης Νοεμβρίου 2001, C-17/00, De Coster, Συλλογή 2001, σ. I-9445, σκέψεις 18 έως 21, καθώς και Wilson, προπαρατέθηκε, σκέψη 53). Συναφώς, για να θεωρηθεί ότι η σχετική με την ανεξαρτησία του αιτούντος οργάνου προϋπόθεση πληρούται, η νομολογία απαιτεί ιδίως να καθορίζονται οι περιπτώσεις ανακλήσεως των μελών του εν λόγω οργάνου από ρητές νομοθετικές διατάξεις (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Köllensperger και Atzwanger, προπαρατέθηκε, σκέψη 21, καθώς και της 30ής Μαΐου 2002, C-516/99, Schmid, Συλλογή 2002, σ. I-4573, σκέψη 41).

25 Εν προκειμένω, αφενός, από την ανάγνωση του διατάγματος του 1859 καθώς και από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι οι *prud'hommes* για ζητήματα αλιείας υπόκεινται, τουλάχιστον για ορισμένες εκ των δραστηριοτήτων τους, στην εποπτεία της διοικήσεως.

- 26 Πράγματι, από το άρθρο 17, παράγραφος 1, του διατάγματος του 1859 προκύπτει ρητώς ότι οι prud'hommes de pêche ασκούν σειρά καθηκόντων «υπό την εποπτεία του επιτρόπου του Inscriptioin maritime». Ένα μέλος της αυτής διοικητικής αρχής είναι επίσης αρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 27 του εν λόγω διατάγματος, για την επίλυση ενδεχομένων συγκρούσεων δικαιοδοσιών μεταξύ περισσότερων prud'homies de pêche.
- 27 Επιπλέον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το άρθρο 18 του εν λόγω διατάγματος απαιτεί να δίδουν όρκο οι prud'hommes pêcheurs, με τον οποίο ορκίζονται μεταξύ άλλων να «συμμορφώνονται προς τις διαταγές των ανωτέρων τους».
- 28 Αφετέρου, δεν φαίνεται να υπάρχουν ειδικές εγγυήσεις όσον αφορά την ανάκληση των prud'hommes pêcheurs, οι οποίες να αποκλείουν οποιαδήποτε θεμιτή αμφιβολία ως προς τη μη δυνατότητα επηρεασμού του εν λόγω οργάνου από εξωτερικά στοιχεία.
- 29 Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 22 του διατάγματος του 1859, οι επαγγελματικοί δικαστές για ζητήματα αλιείας μπορούν να ανακαλούνται από τον διευθυντή του Inscriptioin maritime κατόπιν προηγούμενης απλής έρευνας, χωρίς η εν λόγω διάταξη ή άλλο άρθρο του διατάγματος αυτού να διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους θα μπορούσε ενδεχομένως να αποφασισθεί η ανάκληση.
- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το prud'homie de pêche de Martigues δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι πληροί τη σχετική με την ανεξαρτησία του αιτούντος οργάνου προϋπόθεση, όπως την καθορίζει η νομολογία που αναφέρεται στις σκέψεις 23 και 24 της παρούσας διατάξεως.
- 31 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το prud'homie de pêche de Martigues δεν αποτελεί δικαστήριο κατά την έννοια του άρθρου 234 ΕΚ. Συνεπώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 92, παράγραφος 1, και 103, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο είναι προδήλως αναρμόδιο να αποφανθεί επί των υποβληθέντων ερωτημάτων.

Επί των δικαστικών εξόδων

³² Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) διατάσσει:

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι προδήλως αναρμόδιο για να απαντήσει στα ερωτήματα που υπέβαλε το *prud'homme de pêche de Martigues* με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2006.

(υπογραφές)